herpy

KAMELEONER

Short-Tailed Pygmy Chameleon

Rieppeleon brevicaudatus

Rieppeleon brevicaudatus er en liten, brun og bakkelevende kameleon fra skogbunnen i Tanzania og Kenya. Den blir bare 8-10 cm, legger egg og ligner et dødt blad. Arten er robust til sin størrelse og holdes i et lite, fuktig terrarium med et tykt løvlag og høyst 25 °C om dagen.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Rhampholeon brevicaudatus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**8-10 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**3-5 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Regnskog og fjellskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**40 × 30 × 40 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**20-25 °C**
Temperatur, natt	**16-20 °C**
Luftfuktighet	**70-95 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**4-8 mnd.**
Kullstørrelse	**1-6 egg**
Kull per år	**2-4**
Inkubasjon	**60-75 dager** ved 20-25 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Rieppeleon brevicaudatus er en av de minste kameleonene. Den er brunaktig til gråbrun og kan skifte til gult, oransje, grønt eller nesten svart. Fargen følger både omgivelsene og humøret: dyret blir mørkt ved stress, og hannene får klare, kontrastrike striper når de er i paringshumør. Hvilende dyr presser kroppen sammen fra sidene og ligner et dødt blad med en mørk midtstripe. Under haken sitter noen få forhøyde skjell, et lite «skjegg». Hannen er mer langstrakt enn hunnen og har en lengre og kraftigere hale; hunnen er rundere. Artsnavnet henviser til den korte halen (latin *brevis*, kort, og *cauda*, hale).

Arten blir 8-10 cm til sammen, og hunnens lengde fra snute til kloakk er omtrent 6 cm. Den hører til en gruppe små kameleoner med kort hale, som tidligere sto i slekten *Rhampholeon*. Når den blir truet eller tatt opp, kan den vibrere. Dyret skal observeres og ikke håndteres; det er robust til sin størrelse, men tåler varme dårlig.

Utbredelse og leveområde

Rieppeleon brevicaudatus lever i Øst-Afrika: det nordøstlige og østlige Tanzania, blant annet i Usambara- og Uluguru-fjellene, og det sørøstlige Kenya. Typelokaliteten er Derema i Usambara-fjellene. Arten finnes fra havnivå og opp til omtrent 1.300 m.

> **Naturlig utbredelse:** Tanzania og Kenya.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i skogbunnen i fuktig skog i lavlandet og i fjellene: i løvlaget, i gress og i den lave vegetasjonen tett over bakken. Dyrene sover på lave grener og stengler, og hvilende dyr ligner et visnet blad. Bare en liten del av utbredelsesområdet er i dag dekket av skog, og arten lever i spredte skogområder som fortsatt krymper.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr skal ha et terrarium på minst 40 × 30 × 40 cm (lengde × bredde × høyde). Et par eller en hann med to hunner skal ha minst 75 × 30 × 40 cm. Gulvarealet er viktigere enn høyden, for arten bruker mest skogbunnen og lave grener. Et glassterrarium holder godt på fuktigheten; gi det ventilasjon i lokket.

Bunnen skal være 5-8 cm dyp og bestå av fuktig skogjord, sandblandet jord eller torvmuld med et tykt lag løv på toppen. Den skal være fuktig, men ikke våt. Unngå fersk kokosfiber, som dyrene kan svelge og få forstoppelse av. Legg inn kork, grener i flere høyder og mose, og plant med små, skyggetålende planter, slik at dyret kan skjule seg. Lokk er nødvendig, for arten klatrer godt, selv på glass.

TEMPERATUR

Arten kommer fra skogbunnen og tåler varme dårlig. Dagtemperaturen skal være 20-25 °C og nattemperaturen 16-20 °C. Kortvarig tåler den mer, men over 30 °C er farlig. Den trenger ikke solplass eller varmelampe, og romtemperatur er ofte nok. En svak spot er valgfri, men overflaten under den må høyst bli 28 °C. I varme sommerperioder skal terrariet stå i et kjølig rom.

Arten trenger ikke en stor temperaturgradient; jevne temperaturer med et lite fall om natten passer den best.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være 70-95 %; arten tåler kortvarig ned til omtrent 60 %. Spray grundig med fin forstøvning to ganger om dagen, slik at dyret kan drikke dråper fra bladene, og la overflaten av bunnen tørke litt mellom sprayingene. Et dryppanlegg gjør bunnen for våt. Jo varmere det er, desto viktigere er den høye luftfuktigheten.

LYS OG UVB

Arten lever i skogbunnen og trenger ikke kraftig lys. Et lysstoffrør eller en LED med hvitt lys i hele terrariets lengde, på omtrent 12 timer om dagen, passer til dagslengden i Øst-Afrika. Arten kan holdes uten UVB, men et svakt UVB-rør over en del av lokket (Ferguson-sone 1, UV-indeks omtrent 1 ved de øverste grenene) anbefales. Lyset må ikke varme opp terrariet eller tørke ut bunnen, og direkte sol gjennom glass må unngås.

UVB-rør skiftes etter produsentens anvisning. Planter og skjul sørger for at dyret alltid kan velge skygge.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Rieppeleon brevicaudatus spiser små insekter og andre leddyr: bananfluer, små siriss, kakerlakknymfer og skrukketroll. Byttet må ikke være større enn avstanden mellom dyrets øyne. Voksne dyr får 4-6 små siriss eller tilsvarende annenhver dag, og unger får små insekter flere ganger om dagen. Dryss over kalk uten D3 to ganger i uken og multivitamin og kalk med D3 én gang hver i måneden, for små kameleoner tåler ikke for mye D3.

Gi fôrinsekter som selv har fått godt fôr. Bruk ikke insekter fra naturen. Insektene kan løpe fritt i terrariet eller gis i en lav skål; store siriss som løper fritt, kan bite hvilende dyr om natten.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten holdes enkeltvis, i par eller som en hann med to hunner i et stort nok terrarium. Hanner må ikke holdes sammen, og hunner kan stresse hverandre i små terrarier, særlig hvis de er av forskjellig størrelse. Et underlegent dyr gjemmer seg, slutter å spise og skal straks flyttes. Unger skal skilles fra hverandre når de er 2-4 måneder, for å unngå aggresjon og uønsket avl.

Dyret er rolig og lar seg observere, men tåler håndtering dårlig. Mørk farge er et tegn på stress, kulde eller sykdom, særlig hvis den varer.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen er mer langstrakt og har en lengre og kraftigere hale enn hunnen, som er rundere. Dyrene blir kjønnsmodne tidlig: de første paringene skjer fra omkring 3-4 måneders alder, og dyrene er fullt kjønnsmodne ved 4-8 måneder.

PARRING

Arten yngler hele året, kanskje litt mindre om vinteren. En paringsvillig hann viser sine klareste striper og holder seg tett ved hunnen. En hunn som ikke vil pare seg, vugger kraftig fra side til side og avviser hannen. Et par kan bli sammen hvis terrariet er stort nok. Hunnen kan lagre sæd og legge flere kull etter én parring, så hun må ha rikelig med føde og kalk.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 2-4 kull i året, omtrent en måned etter paringen. Et kull er 1-6 egg. Hun graver eggene ned i bunnsubstratet eller legger dem på bakken, så terrariet må ha minst 5 cm fuktig jord.

INKUBASJON

Eggene klekkes etter 60-75 dager ved romtemperatur, 20-25 °C, uten hvileperiode. De kan bli i terrariet eller flyttes til fuktig vermikulitt eller perlitt i en boks med omtrent 75 % luftfuktighet. Egg som ligger fritt på bakken i terrariet, kan bli spist av fôrinsektene.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er svært små, men har store hoder og spiser fra starten små siriss og bananfluer, gjerne en blanding, flere ganger om dagen. Hold dem adskilt fra de voksne og ved høyst 24 °C. Dryss fôret med kalk et par ganger i uken. Ungene vokser raskt og skal skilles etter 2-4 måneder.

Helse og vanlige feil

Arten er robust til sin størrelse, men viltfangede dyr er ofte svekket og dehydrert etter transporten. De typiske problemene er:

- Varmestress ved over 28 °C; over 30 °C er farlig. Flytt terrariet til et kjølig rom.
- Uttørking ved for lav luftfuktighet. Spray to ganger om dagen.
- Luftveisinfeksjoner ved stillestående luft eller for våt bunn. Tegn er gaping og slim.
- Forstoppelse ved fersk kokosfiber som bunn.
- Parasitter, særlig hos viltfangede dyr. Få en avføringsprøve undersøkt.
- Overdosering av vitaminer, særlig D3.
- Eggleggingsvansker hos hunner uten fuktig, dyp bunn.

Levealderen i fangenskap er omtrent 3-5 år. Kontakt en veterinær med erfaring med reptiler ved manglende appetitt, vedvarende mørk farge eller slapphet.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.